

**[Vztah filosofa k jiným filosofům a filosofiím]**

**Ladislav Hejdánek**

jedná se o část původního dokumentu:

[\[Příležitostné poznámky, 1991\]](#)

- ♦ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 24. 3. 1991
- ♦ philosophical diary – record, Czech, origin: 24. 3. 1991

## [Vztah filosofa k jiným filosofům a filosofiím]

Filosofii, resp. filosofování nelze v pravém slova smyslu učit, vyučovat (tak jako všem „dovednostem“), protože filosofování není záležitostí dovednosti (i když „dovednost“ má i zde svou důležitost). Proto také interpretace jiných filosofií se nestává ještě sama filosofickou tím, že se filosofií zabývá (ani že se zabývá nějakým filosofem). Podobná situace je v kritice např. literární – kritik nějakého básníka se ještě nestává sám básníkem jen proto, že básnění je „předmětem“ jeho kritického přístupu (literárněkritického). Zvláštností filosofickokritického přístupu však je právě to, že má být a musí být filosofický. A nyní je třeba se tázat: v čem tato zvláštnost spočívá? Abychom to ještě víc přiblížili, můžeme s trochou nadsázky říci, že jsou interpreti určitých filosofů či f[iloso]fií, které potom čteme a studujeme nikoliv proto, co bylo jejich předmětem (tématem), nýbrž pro ně samotné. Tak se potom do centra naší pozornosti dostává např. Hegelovo chápání Platóna, a nikoliv Platón sám, i když Hegel mluví (a myslí) o Platónovi. A tuto zvláštní situaci musíme aplikovat (respektovat) ve svém vlastním přístupu. I když se budeme sami zabývat vztahem kupř. Whiteheadovým k Platónovi, rozhodující pro naši práci nesmí být to, co říkáme o Platónovi ani o Whiteheadovi, ale co říkáme (byť o nich) právě my sami. – To zároveň znamená, že i náš přístup k druhým filosofům nesmí ani začínat, ani končit tím, co „o“ nich víme či můžeme vědět, znát atd. (předmětně), ale musí to být rozhovor s nimi. A pochopitelně tento rozhovor nesmí zůstat jen u lichotek nebo společenských frází, ale musí ustavičně překračovat hranice objektivit (a objektivizací), tak jak tomu je a musí být i v běžných (nefilosofických), ale osobně určitých a „angažovaných“ vztazích<sup>1</sup> k lidem nám tím či oním důležitých a „blízkých“ (přičemž „blízkost“ neznamená podobnost, ale stejně tak i naléhavou a vyzývavou nepodobnost – nikdy však mimoběžnost). A tak se můžeme velmi dobře a velmi užitečně zabývat filosofy, kteří nás provokují a dráždí, ale měli bychom nechávat stranou filosofy, kteří nás nijak neoslovili a vůči nimž jsme nějak zůstali „hluší“ (což zajisté může mít kořeny nejen v mimoběžnosti jejich myšlení, ale třeba i v tom, že jsme se s nimi myšlenkově, tedy f[iloso]ficky ještě řádně nesetkali.

Elizab[ethtown], 24. 3. 91 ráno

### 910324

---

<sup>1</sup> Jde o přípravné body k přednášce na FF UK. – Pozn. red.